

บทที่ 2

แนวความคิดทางทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดทางทฤษฎี

ทฤษฎีการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในวัฏจักรของผลิตภัณฑ์ (Vernon 1996) ได้อธิบายให้เห็นว่า การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์กับการค้าระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกันทั้งการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศจะเป็นไปตาม วัฏจักรของผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ ช่วงผลิตภัณฑ์เติบโตเต็มที่ และช่วงผลิตภัณฑ์ได้มาตรฐาน ซึ่งในแต่ละช่วงของ วัฏจักรของผลิตภัณฑ์ จะมีผลกระทบต่อการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศแตกต่างกันไป

ช่วงที่ 1 ช่วงแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ (New products) ช่วงแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นช่วงเริ่มแรกของกระบวนการผลิต และพัฒนาสินค้ากล่าวคือ องค์กรธุรกิจที่จะเป็นผู้บุกเบิกหรือริเริ่มผลิตสินค้าใหม่ ๆ และเป็นสินค้าใหม่ทางอุตสาหกรรม มักเป็นองค์กรธุรกิจในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ และมีความสามารถที่จะนำนวัตกรรมใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่อผลิตสินค้าใหม่ออกสู่ตลาด แต่เนื่องจากในระยะเริ่มต้น ของการนำสินค้าใหม่เข้าสู่ตลาดมักจะมีความเสี่ยงค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้ผลิตสินค้าใหม่จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับตลาดและสามารถรับทราบข่าวสารการตลาดได้เป็นอย่างดี

ช่วงที่ 2 ช่วงผลิตภัณฑ์เติบโตเต็มที่ ในช่วงนี้อุปสงค์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ขยายตัวเพิ่มขึ้น และผลิตภัณฑ์ก่อนข้างจะได้มาตรฐานในระดับหนึ่ง ความไม่แน่นอนต่าง ๆ จะลดน้อยลง เช่นความไม่แน่นอนเกี่ยวกับตลาดสินค้า หรือปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจ

ทางด้านการลงทุนระหว่างประเทศ ผู้ลงทุนได้เริ่มไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตในต่างประเทศ ผู้ผลิตรายใหญ่อื่น ๆ จะดำเนินรอยตาม เพื่อมิให้ตนเองต้องสูญเสียโอกาสสถานภาพของการแข่งขันหรือส่วนแบ่งตลาดไป ในขณะเดียวกันความสามารถในการ

คาดคะเนโครงสร้างของการผลิตและต้นทุนของกลุ่มแข่งขันที่ทำการผลิตอยู่ในแหล่งที่ตนเองยังไม่คุ้นเคยมีค่อนข้างจำกัด ทำให้เกิดความไม่แน่นอน แต่ผู้ลงทุนรายอื่น ๆ ก็ยินดีที่จะไปลงทุน เพราะยังมีโอกาสที่จะได้ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูก และสามารถส่งสินค้ากลับไปขายประเทศตนเองโดยใช้ราคาเป็นกลยุทธ์ในการแข่งขัน ดังนั้น การลงทุนระหว่างประเทศโดยผู้ที่เคยผลิตสินค้าส่งออกจึงเป็นวิถีทางที่จะป้องกันการสูญเสียตลาดสินค้าในต่างประเทศของตน

ช่วงที่ 3 ช่วงผลิตผลได้มาตรฐาน ในช่วงนี้เทคโนโลยีที่ผู้ผลิตต่าง ๆ นำมาใช้ค่อนข้างอยู่ในระดับเดียวกัน ความได้เปรียบทางด้านเทคโนโลยีจึงลดน้อยลง การแข่งขันดำเนินไปอย่างรุนแรง ดังนั้น ในช่วงนี้ผู้ผลิตหรือนักลงทุนต่างประเทศจึงให้ความสนใจทางด้านต้นทุนและทางการตลาด

ทฤษฎีการตั้งเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศ (Dunning 1981) ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ โดยเน้นปัจจัยที่กำหนดการผลิตและการลงทุนระหว่างประเทศ ตามแนวคิดของ Dunning คือ การที่องค์การธุรกิจตัดสินใจทำการลงทุนในต่างประเทศ มิใช่อยู่เพียงเหตุผลที่ว่า องค์การมีความได้เปรียบในปัจจัยบางประการ แต่จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของสินทรัพย์บางอย่าง ความได้เปรียบในการทำให้เป็นประโยชน์แก่องค์การด้วยตนเอง และความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง ในทัศนะของ Dunning การที่องค์การธุรกิจจะตัดสินใจลงทุนทางตรงต่างประเทศหรือไม่ และตัดสินใจลงทุน ณ แหล่งใด ย่อมขึ้นอยู่กับความได้เปรียบทั้ง 3 ประการ

นอกจากนี้ ทฤษฎีของ Dunning ยังได้อธิบายให้เห็นว่า การลงทุนและการผลิตระหว่างประเทศของประเทศใด จะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทฤษฎีการตั้งเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดการลงทุนระหว่างประเทศนี้ค่อนข้างมีส่วนที่เหนือทฤษฎีอื่น ในแง่ที่ว่าเป็นที่ว่าเป็นทฤษฎีที่อธิบายเงื่อนไขหรือความได้เปรียบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนทำการผลิตในต่างประเทศ

ปัจจัยด้านความได้เปรียบที่เกิดจากแหล่งที่ตั้ง (Hymer 1976) อธิบายว่า การที่นักลงทุนออกไปลงทุนในต่างประเทศ เป็นเพราะนักลงทุนมีความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยเฉพาะบางประการ ซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่สมบูรณ์ของโครงสร้างตลาด ทำให้นักลงทุนจากต่างชาติมีอำนาจผูกขาดที่เหนือกว่านักลงทุนท้องถิ่น โดยที่ความได้เปรียบในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะต้องสามารถชดเชยกับความเสียเปรียบที่นักลงทุนต่างชาติต้องประสบจากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในประเทศผู้รับทุน ความเสียเปรียบดังกล่าว จะอยู่ในรูปของการมีต้นทุนการผลิตในด้านต่าง ๆ สูงกว่านักลงทุนท้องถิ่น เช่น ต้นทุนในการเรียนรู้ถึงความแตกต่างระหว่างประเทศผู้รับทุนและประเทศผู้ลงทุนในด้านภาษาพูด ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม รสนิยม การตลาด การเมือง และกฎหมายของประเทศผู้รับทุน

ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศที่มาจากการได้เปรียบในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินเฉพาะบางประการ ได้แก่ ความได้เปรียบในการมีเทคโนโลยีการผลิตที่เหนือกว่า ทำให้สามารถพัฒนาสินค้าชนิดใหม่หรือมีความแตกต่างจากสินค้าของผู้ผลิตรายอื่น การมีความรู้ความชำนาญในด้านการตลาดและการบริหารที่เหนือกว่าคู่แข่ง การมีความได้เปรียบด้านการประหยัดจากขนาดการผลิต ความสามารถในการควบคุมแหล่งผลิตวัตถุดิบ ควบคุมการผลิต เป็นต้น การมีแหล่งเงินทุนสนับสนุนแหล่งใหญ่จากบริษัทแม่ ความสามารถในการหาแหล่งเงินกู้ที่สะดวก และเสียต้นทุนต่ำเนื่องจากการได้รับความเชื่อถือจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นต้น

ทฤษฎีการจัดองค์การอุตสาหกรรม (Caves 1971) อธิบายว่ามูลเหตุที่จูงใจให้เกิดการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ในลักษณะของการผลิตสินค้าประเภทเดียวกันกับที่ผลิตในประเทศ หรือที่เรียกว่าการลงทุนแนวนอน (Horizontal Direct Investment) มูลเหตุสำคัญ เนื่องจากการลงทุนต่างชาติมีความต้องการที่จะแสวงหาประโยชน์จากการได้เปรียบในทรัพย์สินเฉพาะบางประการ ที่ตนเองเป็นเจ้าของอยู่เหนือกว่าผู้อื่น เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ความสามารถในการให้สินค้ามีความแตกต่างจากผู้อื่น โดยอาศัยเทคนิคการผลิต การวิจัยและการพัฒนา กลยุทธ์ในการโฆษณาต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรขององค์กรเป็นผู้ที่มีความรู้ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุจูงใจในการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในลักษณะของการลงทุนแนวดิ่ง (Vertical Direct Investment) หรือการลงทุนเพื่อการผลิตสินค้าขึ้นกลางหรือสินค้าวัตถุดิบ ซึ่งมีปัจจัยกำหนดที่สำคัญ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ตลาดปัจจัยมีลักษณะของการแข่งขันไม่สมบูรณ์ หรือเป็นตลาดผู้แข่งขันน้อยราย (Oligopolistic Market) ประการที่สอง เพื่อเป็นการปกป้องส่วนแบ่งตลาดขององค์กรในต่างประเทศไม่ให้ถูกแย่งไปโดยคู่แข่งรายใหม่ๆ เข้ามาลงทุนผลิตสินค้าแข่งขัน โดยการที่นักลงทุนจะเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้ควบคุมแหล่งวัตถุดิบเอง ทำให้นักลงทุนคู่แข่งรายอื่น ๆ ต้องหาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นแทน ซึ่งจะส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตของนักลงทุนคู่แข่งเหล่านี้เพิ่มสูงขึ้น จนไม่สามารถทำการแข่งขันด้านราคาได้ และต้องเลิกการผลิตไปในที่สุด

ทฤษฎีการลงทุนโดยตรงของประเทศกำลังพัฒนา (Lecraw 1977) อธิบายว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าไปลงทุนโดยตรงในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างต่ำ และแม้ว่าจะมีการออกไปลงทุนโดยตรงในประเทศพัฒนา แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการเข้าไปลงทุนในกิจการด้านการบริการ ทั้งนี้เพราะหน่วยผลิตของประเทศกำลังพัฒนาไม่มีความชำนาญหรือประสบการณ์ในการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ใช้ปัจจัยทุนสูง และการผลิตขนาดใหญ่ ซึ่งเหมาะสมกับประเทศพัฒนา และโดยทั่วไปแล้วหน่วยผลิตของประเทศกำลังพัฒนาจะไม่ผลิตสินค้าใหม่ แต่จะผลิตสินค้าที่มีการผลิตเดิมอยู่แล้ว โดยใช้เทคโนโลยีค่อนข้างเก่าและใช้แรงงานมาก ส่วนสาเหตุที่ทำให้นักลงทุนกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ได้แก่

1. เพื่อหลีกเลี่ยงการจำกัดหรือกีดกันการนำเข้าสินค้าจากประเทศตนในรูปแบบต่าง ๆ
2. การเพิ่มขึ้นของค่าเช่าหรือราคาที่ดิน และค่าจ้างแรงงานในประเทศ ทำให้ผู้ลงทุนออกไปลงทุนโดยตรงต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาที่มีระดับค่าเช่า และค่าจ้างต่ำกว่า

3. เพื่อต้องการการกระจายความเสี่ยง จากสถานภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศกำลังพัฒนาซึ่งโดยทั่วไปมีความไม่แน่นอนสูง

4. การร่วมทุนกับนักลงทุนในท้องถิ่น โดยปกตินักลงทุนต่างชาติมักจะไม่อยากร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทข้ามชาติจากกลุ่มประเทศพัฒนา เนื่องจากหน่วยผลิตต่างชาติมีความได้เปรียบผูกขาดในด้านเทคนิคการผลิต การจัดการ และการเข้าถึงตลาดทุน

ทฤษฎีการลงทุนระหว่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนา (Wells 1979) อธิบายว่า เมื่อระยะเวลาผ่านไปหน่วยผลิตของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาจะเริ่มผลิตสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสินค้าที่เคยนำเข้า โดยใช้เทคโนโลยีที่ปรับปรุงหรือคัดแปลงจากเทคโนโลยีของกลุ่มประเทศพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนา กล่าวคือ ปรับปรุงขนาดการผลิตจากการผลิตขนาดใหญ่และใช้เทคโนโลยีในระดับที่ต่ำกว่า ซึ่งเหมาะสมกับขนาดของตลาดของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีขนาดเล็ก และการปรับปรุงทางด้านเทคโนโลยีนี้หน่วยผลิตของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา อาจปรับปรุงการใช้เครื่องจักร และอุปกรณ์ให้สามารถผลิตผลิตภัณฑ์ ได้หลายชนิด หรือปรับปรุง การใช้วัตถุดิบได้หลายอย่าง หรืออาจจะมีการปรับปรุงการใช้แรงงาน ทั้งนี้ เพราะประเทศกำลังพัฒนามีปัจจัยด้านแรงงานมาก ต่อมาเมื่อหน่วยผลิตเหล่านี้มีความชำนาญการในการผลิตมากขึ้น และผลิตเพียงพอเพื่อจำหน่ายภายในประเทศแล้ว หน่วยผลิตเหล่านี้ก็จะเริ่มขยายตลาดไปยังต่างประเทศ และต่อมาก็จะออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

แนวคิดการวิเคราะห์ S.W.O.T. (Wright, Kroll and Parnell 1996) S.W.O.T. คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามหรืออุปสรรค (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) จุดแข็งและจุดอ่อนจะเกิดจากสิ่งแวดล้อมภายใน (Internal Environments) ขณะที่โอกาสและภัยคุกคาม (Opportunities and Threats) เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอก (External Environments) ในการวิเคราะห์ S.W.O.T. เป็นเครื่องมือที่มีความสะดวก และเป็นพื้นฐานในการสร้างกลยุทธ์การบริหารส่วนประกอบของ

S.W.O.T. มีดังนี้

1. โอกาสและภัยคุกคาม เป็นการประเมินสภาพการณ์จาก External Environment แบ่งเป็น Macro และ Industrial Environment

1.1 Macro environment จะประกอบด้วย

1.1.1 แรงผลักดันจากนโยบายและกฎหมาย ได้แก่ ผลการเลือกตั้งกฎหมาย นโยบาย และองค์การรัฐต่าง ๆ เป็นต้น

1.1.2 แรงผลักดันจากเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กร ไม่ว่าจะเป็น การขึ้นลงของ GDP การขึ้นลงของอัตราดอกเบี้ย ภาวะเงินเฟ้อ และอัตราแลกเปลี่ยน

1.1.3 แรงผลักดันจากเทคโนโลยี เป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ

1.1.4 แรงผลักดันทางสังคม ได้แก่ ประเพณี ค่านิยม แนวโน้มทางสังคม และความหวังของสังคมที่มีต่อองค์กร

1.2 Industry environment จะแสดงถึงศักยภาพในการทำกำไรขององค์กร มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.2.1 ภัยคุกคามจากการเข้ามาของผู้ประกอบการรายใหม่ การเข้ามาของผู้ประกอบการก็เพื่อต้องการแย่งส่วนแบ่งตลาดทำให้ต้องเผชิญกับการป้องกันของผู้ประกอบการรายเดิม

1.2.2 ความรุนแรงในการแข่งขันของผู้ประกอบการ จะเกิดได้จากการที่องค์กรสามารถมองเห็นถึงโอกาสที่จะนำมาปรับปรุงหรือเกิดรู้สึกถึงความกดดันในการแข่งขันกับรายอื่นๆ ทำให้มีการแข่งขันกันในด้านต่าง ๆ ความรุนแรงในการแข่งขันจะขึ้นอยู่กับ จำนวนหรือความเท่าเทียมกันของผู้แข่งขัน การเติบโตของอุตสาหกรรมที่ขาดทุนคงที่สูง กลยุทธ์ที่มีความเสี่ยงสูง

1.2.3 ความกดดันจากการทดแทนกันได้ของสินค้า องค์กรที่อยู่ในอุตสาหกรรมหนึ่ง อาจต้องแข่งขันกับองค์กรอื่นที่อยู่ในอีกอุตสาหกรรม เนื่องจากการทดแทนกันได้ของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากอีกอุตสาหกรรมหนึ่ง

1.2.4 อำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ การที่ผู้ซื้อรวมตัวกันหรือตั้งซื้อในปริมาณที่มาก เพื่อให้เกิดอำนาจการต่อรองทางราคา

1.2.5 อำนาจการต่อรองของผู้ขาย เมื่อสินค้ามีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผู้ขายมีการรวมตัวกันทำให้มีสัดส่วนของส่วนแบ่งสูงสามารถกำหนดราคา และคุณภาพได้

2. จุดแข็งและจุดอ่อน สามารถวิเคราะห์ได้จาก Internal Environmental ขององค์กร โดยมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนคือ

2.1 Human Resources ได้แก่ ประสิทธิภาพ, ความสามารถ, ความรอบรู้, ทักษะ และการตัดสินใจของแรงงานในองค์กร

2.2 Organizational Resources เป็นระบบและขบวนการขององค์กรที่ประกอบไปด้วย กลยุทธ์ โครงสร้าง วัฒนธรรม การจัดซื้อ การวิจัยและพัฒนา การตลาด

2.3 Physical Resources ได้แก่ โรงงานและอุปกรณ์ขององค์กร แหล่งที่ตั้ง การเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบ การกระจายโครงสร้าง และเทคโนโลยี

การวิเคราะห์ทั้ง 3 องค์ประกอบ จะนำไปสู่การกำหนดการสร้างกลยุทธ์ เพื่อนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้เปรียบในการแข่งขัน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ธนินทร์ เจียรวานนท์ (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การค้าและการลงทุนของไทยในต่างประเทศเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับประเทศที่ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเข้าไปลงทุน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประเทศอินโดจีนเป็นกลุ่มที่มีคู่ทางการค้าและการลงทุนสูง เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก อัตราค่าจ้างแรงงานต่ำและยังมีตลาดภายในประเทศรองรับ แต่จะเผชิญกับปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองและปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ส่วนกลุ่มประเทศอาเซียนแม้ว่าสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติจะเอื้ออำนวยต่อการลงทุน แต่ประเทศเหล่านี้ได้มีการพัฒนาถึงระดับหนึ่งจนส่งผลกระทบทำให้ต้นทุนการผลิตเริ่มเพิ่มสูงขึ้นและบางประเทศยังมีปัญหาด้านเสถียรภาพทางการเมือง จึงมีศักยภาพของภavnน่าจะลงทุนต่ำ

กว่ากลุ่มประเทศอินโดจีน

สำหรับกลุ่มประเทศสังคมนิยมได้แก่ จีน โซเวียต และ เมียนมาร์ รัฐบาลกลางได้ผ่อนปรนความเข้มงวดในเรื่องการลงทุนทั้งจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างช้า ๆ มีสู่ทางการลงทุนแต่ควรศึกษาโยบาย และการค้าก่อนจะลงทุน

ศิริณี หาญชัยกิตติกุล (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศอินโดจีน : กรณีศึกษาประเทศลาว และประเทศเวียดนาม วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงลักษณะ รูปแบบ และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว และประเทศไทยกับประเทศเวียดนาม โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ที่ได้จากการสอบถามจากผู้มีประสบการณ์ทางการค้าและการลงทุนในประเทศลาวและประเทศเวียดนาม รวมทั้งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่รวบรวมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งของทางราชการและเอกชน

ผลการศึกษาพบว่า สำหรับประเทศลาว ส่วนแบ่งตลาดสินค้าและความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าส่งออกจากประเทศไทยยังอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ของประเทศลาว ทางการลงทุนนักลงทุนของไทยได้ให้ความสนใจที่จะเข้าไปลงทุนในธุรกิจหลายประเภท เช่น การนำเข้าและส่งออก ธุรกิจเสื้อผ้าสำเร็จรูป และสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้ และการโรงแรม สำหรับทางด้านประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงกว่าประเทศลาว แต่นักธุรกิจและนักลงทุนของไทยยังเข้าไปทำการค้าและการลงทุนน้อย เนื่องจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายและนโยบายการค้า และการลงทุนของประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการลงทุน ถ้าจะมองโดยภาพรวมแล้ว ตลาดของกลุ่มประเทศอินโดจีน ยังคงมีศักยภาพเป็นอย่างมากต่อการลงทุน ทั้งยังสามารถรองรับสินค้าจากประเทศไทย ดังนั้นประเทศไทยควรเร่งส่งเสริมสู่ทางการค้าและการลงทุนในตลาดนี้ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถเข้าไปครอบครองส่วนแบ่งตลาดได้มากขึ้นในระยะยาว

ศุภมมงคล วงศ์โกเมศ (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง โอกาสของการลงทุนโดยตรง ในประเทศเวียดนามของภาคเอกชนไทย โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในประเทศและปัจจัย ที่เกิดจากภายในองค์กรธุรกิจเอกชน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในประเทศจะ ก่อให้เกิดผลทางด้านบวกและด้านลบต่อการลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศเวียดนาม ผลทางด้านบวกเกิดจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนผลทางด้านลบเกิดจากปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อชีวิตการทำงาน ปัญหา ด้านการเมือง แนวทางสังคมนิยม

ผลการศึกษา ด้านปัจจัยที่เกิดจากภายในองค์กรธุรกิจ ซึ่งจะมุ่งใจให้นักลงทุน ตัดสินใจลงทุน พบว่าการพิจารณาความได้เปรียบจากปัจจัยภายในประเทศเวียดนามเป็น ประเด็นหลัก รองลงมาคือการตัดสินใจลงทุนเนื่องจากการพยายามรักษาส่วนแบ่งตลาด ของตนเองสำหรับนักลงทุนของไทยแล้วเป็นเพราะประเทศเวียดนามเป็นตลาดใหญ่ และ ยังมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในอัตราที่สูงและมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ประเทศไทยโดยเฉพาะด้านวัตถุดิบและแรงงาน

ศุภมาศ พยัคฆพันธ์ (2537) ได้ศึกษาถึงการลงทุนทางตรงของไทยในประเทศลาว โดยเลือกธุรกิจ 3 ธุรกิจ ที่มีการลงทุนมากที่สุดคือ ธนาคารพาณิชย์ อุตสาหกรรมเสื้อผ้า สำเร็จรูป และธุรกิจโรงแรม เพื่อทำการศึกษาถึงมูลเหตุการจูงใจที่ทำให้นักลงทุนของ ไทยไปลงทุนในประเทศลาว โดยใช้ข้อมูลทัศนคติและข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การเปิดสาขาของธนาคารไทยเพื่อต้องการรักษาส่วนแบ่งตลาด และ ต้องการขยายตลาด เนื่องจากคาดว่าจะมีการค้าและการลงทุนเพิ่มขึ้นหลังจากประเทศลาว เปิดประเทศ มูลเหตุจูงใจของการไปลงทุนในอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศ ลาวเป็นไปในลักษณะของการหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของการนำเข้าของสินค้าไทยจาก ประเทศผู้นำเข้าที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา ประกอบกับความได้เปรียบของนักลงทุน ไทยในด้านประสิทธิภาพการผลิตและการดำเนินธุรกิจนานกว่า และได้รับความเชื่อถือ มากกว่า และมีความได้เปรียบในการแสวงหาปัจจัยการผลิต รวมทั้งภาษาซึ่งเป็นปัจจัยที่ สำคัญในการบริหารแรงงานลาวที่มีความได้เปรียบ

ส่วนการลงทุนในธุรกิจการโรงแรมมีมูลเหตุจูงใจมาจากความต้องการห้องพักที่

เพิ่มขึ้นจากการที่ประเทศลาวเริ่มเปิดประเทศ และการหาแหล่งลงทุนที่มีต้นทุนที่ต่ำ อีกทั้งนักธุรกิจไทยที่ลงทุนในธุรกิจการโรงแรมยังมีความได้เปรียบอีกอย่างหนึ่งคือ มีลูกค้าคนไทยที่อยู่ในประเทศลาวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการบริการของโรงแรมไทยจึงถูกใจลูกค้าที่เป็นคนชาติเดียวกันมากกว่า ความได้เปรียบในส่วนนี้ทำให้นักลงทุนไทยที่ลงทุนในธุรกิจมีความได้เปรียบเหนือกว่านักลงทุนชาติอื่น ๆ

เสาวรินทร์ สายรังษี (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทไทย : กรณีศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาถึงการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับมูลเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้นักลงทุนไทยออกไปทำการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ รวมทั้งรูปแบบการเป็นเจ้าของกิจการจากการลงทุน โดยอาศัยการศึกษาวเคราะห์จากกรณีศึกษาการลงทุนของบริษัทตัวอย่าง 4 บริษัท เป็นการศึกษาวเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ที่ได้จากการสัมภาษณ์บริษัทตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ที่เก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า มูลเหตุหรือปัจจัยกำหนดการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของบริษัทตัวอย่างสรุปผลได้ 4 ประการ คือ ประการแรกเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือวัตถุดิบการผลิตของประเทศผู้รับทุนที่มีความอุดมสมบูรณ์กว่า ประการที่สอง ซึ่งพบจากการสัมภาษณ์ในกรณีการลงทุนของบริษัท ได้แก่ เพื่อใช้ประโยชน์จากปัจจัยแรงงานที่มีราคาถูกกว่าของประเทศผู้รับทุน ประการที่สาม ได้แก่ เพื่อใช้ประโยชน์จากการมีภาษีที่ให้ความปกป้องคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศผู้รับทุน มูลเหตุประการสุดท้าย ได้แก่ เพื่อใช้ประโยชน์จากการมีความได้เปรียบเฉพาะในด้านเทคโนโลยีและความชำนาญด้านการผลิตที่เหนือกว่า แต่หากจะพิจารณาถึงภาพโดยรวม ตลอดจนคาดคะเนแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับการลงทุนทางตรงในต่างประเทศของไทย มูลเหตุประการหนึ่ง ที่คาดว่าจะมีบทบาทในการเป็นแรงผลักดันให้นักลงทุนไทยจำเป็นอาศัยการลงทุนดังกล่าวเป็นฐานผลิตสินค้าเพื่อรองรับตลาดในต่างประเทศมากขึ้น ก็คือ ปัจจัยด้านนโยบายกีดกันทางการค้าจากตลาดประเทศพัฒนาแล้ว ในรูปแบบต่าง ๆ ที่รุนแรงมากขึ้น

จันทิ บุญ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การลงทุนในประเทศกัมพูชา วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะพิจารณาถึงศักยภาพของประเทศกัมพูชาในการเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติ โดยพิจารณาถึงนโยบายของรัฐบาลกัมพูชา กฎหมายต่าง ๆ สถาบันต่าง ๆ และปัจจัยที่ดึงดูดผู้ลงทุน การจูงใจของรัฐบาลต่อผู้ลงทุน รวมทั้งผลกระทบของการลงทุนที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในประเทศกัมพูชา และข้อเสนอแนะต่อการส่งเสริมการลงทุน โดยวิเคราะห์เชิงพรรณนา และเชิงปริมาณใช้อัตราร้อยละ ได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการใช้แบบสอบถามและข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศกัมพูชาเป็นเป้าหมายใหม่ของการเข้ามาลงทุนในภูมิภาคนี้ เป็นตลาดใหม่ มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และต้นทุนในการใช้แรงงานต่ำ อุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการลงทุนในประเทศคือ ปัญหาการเมือง กฎระเบียบ และการจัดการของรัฐบาลที่มีการล่าช้าในการตัดสินใจ สิ่งที่น่าสนใจบางส่วนเช่น ภาษีนิติบุคคล ภาษีนำเข้า ทรัพยากรธรรมชาติ การจ้างงาน แต่ก็มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมสังคม

จิน บริพนธ์ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การลงทุนโดยตรงของธุรกิจไทยในประเทศเวียดนาม ศึกษากรณีธุรกิจร่วมทุนระหว่างไทย-เวียดนาม วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศเวียดนาม โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิมาทำการวิเคราะห์ และศึกษาปัจจัยดึงดูด และปัจจัยผลักดันที่ทำให้ธุรกิจไทยตัดสินใจเข้าไปร่วมลงทุน โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการออกแบบสอบถาม แล้วนำมาทดสอบทางสถิติด้วย Exact Test รวมทั้งการใช้ร้อยละในการวิเคราะห์ถึงสิทธิประโยชน์หลังร่วมทุนว่าเป็นไปตามข้อตกลงหรือไม่ รวมถึงปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดจากการร่วมลงทุน

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศเวียดนามมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และค่าจ้างงานที่ต่ำ ตลาดสินค้ามีขนาดใหญ่ และเป็นตลาดใหม่ เหมาะสำหรับการลงทุนในธุรกิจประเภทต่าง ๆ ทั้งการผลิต การเกษตร การประมง สำหรับปัจจัยดึงดูดและปัจจัยผลักดันจะแตกต่างกันตามประเภทของธุรกิจ ส่วนสิทธิประโยชน์จากการร่วมทุนซึ่งไม่

เป็นไปตามข้อตกลง แต่นักธุรกิจชาวไทยยังคงต้องการทำธุรกิจร่วมทุนต่อไปจนมีความชำนาญและสามารถไปลงทุนในประเทศเวียดนามได้ด้วยตนเอง การที่นักธุรกิจชาวเวียดนามยังขาดประสบการณ์ในการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติ ความไม่ชัดเจนในเรื่องนโยบายและขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ

ขนิษฐา วิมุตศรี (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของรัฐบาลสหภาพเมียนมาร์ในการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศระหว่าง ค.ศ.1988-1998 ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และแนวทางประวัติศาสตร์ บรรยายเชิงวิเคราะห์ (descriptive analysis) ข้อมูลทุติยภูมิ

ผลจากการศึกษาพบว่า ก่อนที่พม่าจะใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุนนั้น พม่าอยู่ในช่วงการบริหารประเทศของรัฐบาลนายพลเนวิน ซึ่งได้นำระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบพม่า และใช้นโยบายไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ จึงมีผลกระทบทำให้เศรษฐกิจต้องประสบความล้มเหลว และเป็นสาเหตุทำให้นายพลเนวิน ต้องประกาศลาออกจากตำแหน่งผู้นำประเทศ พม่าได้จัดตั้งรัฐบาลใหม่บริหารประเทศโดยใช้ชื่อว่า “คณะฟื้นฟูกฎหมาย และระเบียบแห่งรัฐ” มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเดิมโดยการประกาศยกเลิกระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม และนโยบายไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันรัฐบาลทหารพม่าได้ประกาศนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งยังผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศสำหรับการลงทุน

เนื่องจากพม่ามีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และยังเป็นตลาดสินค้ามีสำคัญแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย เป็นประตูสู่ภูมิภาคอื่นและมีแรงงานซึ่งมีค่าแรงงานต่ำจำนวนมาก ดังนั้น การลงทุนของชาวต่างประเทศยังมีความเสี่ยง เนื่องจากนักลงทุนยังพบอุปสรรคหลายประการ เช่น การปกครองที่ยังเป็นเผด็จการ ปัญหากฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการลงทุน ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ปัญหาการปราบปรามกบฏชนกลุ่มน้อย ซึ่งปัจจุบันหากพม่าสามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคต่อนักลงทุนภายในประเทศของตนได้สำเร็จ คาดว่าในอนาคตนักลงทุนชาวต่างประเทศจะสนใจเข้ามาลงทุนในพม่าเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวความคิด จากการศึกษาทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างกรอบแนวความคิดได้ดังนี้

